

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ВАРНА
ФАКУЛТЕТ „УПРАВЛЕНИЕ“
КАТЕДРА „ОБЩА ИКОНОМИЧЕСКА ТЕОРИЯ“

Приета от ФС (протокол №/ дата):

Приета от КС (протокол №/ дата):

УТВЪРЖДАВАМ:

Декан:

(проф. д-р Стоян Маринов)

У Ч Е Б Н А П Р О Г Р А М А

ПО ДИСЦИПЛИНАТА: **“ТРАНСНАЦИОНАЛНИ КОРПОРАЦИИ И ПРЕКИ ЧУЖДЕСТРАННИ ИНВЕСТИЦИИ”;**

ЗА СПЕЦ: **„Международен бизнес“** (с преподаване на английски език); ОКС **„бакалавър“**

КУРС НА ОБУЧЕНИЕ: 3; СЕМЕСТЪР: 5;

ОБЩА СТУДЕНТСКА ЗАЕТОСТ: 240 ч.; в т.ч. аудиторна 60 ч.

КРЕДИТИ: 8

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СТУДЕНТСКАТА ЗАЕТОСТ СЪГЛАСНО УЧЕБНИЯ ПЛАН

<i>ВИД УЧЕБНИ ЗАНЯТИЯ</i>	<i>ОБЩО(часове)</i>	<i>СЕДМИЧНА НАТОВАРЕНОСТ (часове)</i>
АУДИТОРНА ЗАЕТОСТ:		
Т. ч.		
• ЛЕКЦИИ	30	2
• УПРАЖНЕНИЯ (семинарни занятия/ лабораторни упражнения)	30	2
ИЗВЪНАУДИТОРНА ЗАЕТОСТ	160	-

Изготвили програмата:

1.
(Проф. д-р Зоя Младенова)

2.
(Доц. д-р Калоян Колев)

Ръководител катедра:

„Обща икономическа теория“ (Доц. д-р Христо Мавров)

I. АНОТАЦИЯ

Дисциплината “Транснационалните корпорации (ТНК) и преки чуждестранни инвестиции” се занимава с един от най-важните аспекти на съвременното икономическо развитие – дейността на ТНК. В условията на глобализация те са основен субект на световното стопанство и двигател на процесите на глобализация (UNCTAD). Курсът си поставя задачата да анализира причините и природата на ТНК, както и последиците от техните действия. В него са включени три основни групи въпроси. Първият е свързан с дефиниране на основни понятия: ТНК, връзката на ТНК с преките чуждестранни инвестиции, класификация на ТНК, показатели, измерващи транснационализацията на световната икономика. Втората група проблеми фокусира върху избрани теми от т.нар. икономикс на ТНК: мотиви за транснационализация; международно производство на ТНК; ТНК и международната търговия; международна вътрешнофирмена търговия и трансферно ценообразуване. В заключителната част се разглежда въпросът на последиците от преките чуждестранни инвестиции и дейността на ТНК както и формите на контрол. Специално внимание е отделено на ТНК и ПЧИ в България. В резултат от изучаването на курса студентите ще бъдат в състояние да разберат причините за бързата интернационализация на бизнес дейността, съвременните ѝ измерения, форми и особености, както и последиците ѝ за световната икономика. Те ще се научат да оценяват критично протичащият в света процес на икономическа глобализация и дейността на ТНК в него.

II. ТЕМАТИЧНО СЪДЪРЖАНИЕ

No. по ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА ТЕМИТЕ И ПОДТЕМИТЕ	БРОЙ ЧАСОВЕ		
		Л	СЗ	ЛУ
ТЕМА 1. ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗАЦИЯ И ГЛОБАЛИЗАЦИЯ НА ИКОНОМИКАТА		4	2	
1.1.	Същност и предпоставки на икономическата глобализация. Етапи. Теоретичната и емпирична дискусия.			
1.2.	Последици и противоречия на икономическата глобализация.			
1.3.	Роля на ТНК в процеса на глобализация.			
ТЕМА 2. ТНК – ОСНОВЕН СУБЕКТ НА СВЕТОВНОТО СТОПАНСТВО		4	4	
2.1.	Същност и отличителни особености на ТНК. ТНК и/или МНК. Класификация на ТНК.			
2.2.	ТНК и ПЧИ. Преки и портфейлни инвестиции.			
2.3.	Исторически процес на поява и развитие на международния бизнес.			
2.4.	Показатели, измерващи транснационализацията на световната икономика.			
ТЕМА 3. МОТИВИ ЗА ТРАНСНАЦИОНАЛИЗАЦИЯ		2	2	
3.1.	Цели на износа на капитал във формата на ПЧИ.			
3.2.	Видове ПЧИ.			
3.3.	Нови детерминанти на ПЧИ в условията на глобализация.			
ТЕМА 4. ТЕОРЕТИЧНИ ПОДХОДИ ЗА ОБЯСНЕНИЕ НА ТНК		2	2	
4.1.	Ранни теории за ПЧИ и ТНК.			
4.2.	Теорията за интернализацията на А. Рагмън.			

4.3.	Еклектичната парадигма на Дж. Данинг.			
4.4.	Нови теории за ПЧИ и ТНК.			
ТЕМА 5. МЕЖДУНАРОДНО ПРОИЗВОДСТВО НА ТНК		2	2	
5.1.	ТНК и международното разделение на труда. Международно вътрешнофирмено разделение на труда.			
5.2.	Стратегии на ТНК за организирането на международни производствени системи (глобални вериги на стойността).			
5.3.	Фактори на ефективност на ТНК.			
ТЕМА 6. ТНК И МЕЖДУНАРОДНАТА ТЪРГОВИЯ		2	2	
6.1.	ПЧИ и международната търговия: взаимодопълващи се или взаимозаместващи се?			
6.2.	Влияние на ТНК върху международната търговия.			
6.3.	ТНК и външната търговия на отделни страни (примера на САЩ)			
ТЕМА 7. МЕЖДУНАРОДНА ВЪТРЕШНОФИРМЕНА ТЪРГОВИЯ		4	4	
7.1.	Дефиниране и предпоставки на международната вътрешнофирмена търговия			
7.2.	Факторна обусловеност на международната вътрешнофирмена търговия.			
7.3.	Място на вътрешнофирмената търговия на ТНК в световната търговия. Проблеми на измерването.			
ТЕМА 8. ТРАНСФЕРНО ЦЕНООБРАЗУВАНЕ В ТНК		4	2	
8.1.	Трансферните цени като инструмент на вътрешнофирменото управление.			
8.2.	Методи на трансферно ценообразуване.			
8.3.	Особености на трансферното ценообразуване в ТНК. Мотиви за манипулиране на международните трансферни цени.			
8.4.	Приложение на трансферното ценообразуване в практиката. Последици и регулиране.			
ТЕМА 9. РЕГУЛИРАНЕ НА ТНК		2	2	
9.1.	Международно регулиране на ПЧИ и ТНК.			
9.2.	Регионално регулиране на ПЧИ и ТНК (ЕС).			
9.3.	Национално регулиране.			
ТЕМА 10. ПОСЛЕДИЦИ ОТ ДЕЙНОСТТА НА ТНК		2	4	
10.1.	Последици от дейността на ТНК за МИО и световното стопанство.			
10.2.	Последици за страните, изнасящи капитал.			
10.3.	Последици за страните, внасящи капитал.			
10.4.	Вносът на ПЧИ и развиващите се страни.			
ТЕМА 11. ТНК И ПЧИ В БЪЛГАРСКАТА ИКОНОМИКА		2	4	
11.1.	Мотиви за внос на ПЧИ в България.			
11.2.	Обем и динамика на ПЧИ. Географско и отраслово разпределение.			
11.3.	Значение на ПЧИ за българската икономика.			
11.4.	Политика на регулиране и привличане на ПЧИ: съвременни тенденции.			
Общо:		30	30	

III. ФОРМИ НА КОНТРОЛ:

№. по ред	ВИД И ФОРМА НА КОНТРОЛА	Брой	ИАЗ ч.
1.	Семестриален (текущ) контрол		
1.1.	Реферат по предварително зададена тема	1	60
1.2.	Текуща оценка от участие в семинарни занятия	1	40
Общо за семестриален контрол:		2	100
2.	Сесиен (краен) контрол		
2.1.	Изпит (тест плюс класически писмен изпит с въпрос от Въпросник)	1	80
Общо за сесиен контрол:		1	80
Общо за всички форми на контрол:		3	180

IV. ЛИТЕРАТУРА

ЗАДЪЛЖИТЕЛНА (ОСНОВНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Гаргов, В. (ред.) и др. Международен икономикс, Варна, Унив. изд. „Наука и икономика”, 2010 г., глава 11.
2. Младенова, З., Международна вътрешнофирмена търговия, Варна, 1999 г.
3. Младенова, З. (отг. ред.) и др., Световното стопанство в условията на глобализация, Варна, СТЕНО, 2002 г., глави 1 и 5
4. Младенова, З. (ред.) и др., ПЧИ в регион Варна, Изд. “Наука и икономика”, В., 2005 г.
5. Forsgren, M., Theories of the MNF: a Multicultural creature in the global economy, 2nd. Ed., 2013
6. Dicken, P., Global Shift, 7th ed., 2015
7. Dunning, J., Multinational Enterprises and the Global Economy, Addison-Wesley, L., 2nd ed., 2008.
8. UNCTAD, World Investment Report 2018, 2019
9. Интернет източници, публикации в периодичния печат от последните години

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА (ДОПЪЛНИТЕЛНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Мантъл, Дж., Компаниите, които промениха света, С., СИЕЛА, 2008 г.
2. Hill. Ch., International Business, 9th ed., 2012
3. Rodrick, D., The Globalization Paradox, 2011
4. Navaretti, G.B. and A.J. Venables, Multinational Firms in the World Economy, 2006
5. Cattaneo, O. et al, Global Value Chains in a Post Crisis World: A Development Perspective, Wash DC, The WB, 2012
6. Grazia Ietto-Gillies, TNC and International Production (Concepts, Theories and Effects), E. Elgar, 2nd ed., 2012.
7. MN production: data and stylized facts, *American Economic Review*, May 2015
8. Organizing the global value chain, *Econometrica*, vol. 81, N 6, 2013
9. The margins of MN production and the role of intra-firm trade, *Journal of Political Economy*, N 1, 2013
10. Tax havens and the production of offshore FDI: an empirical analysis, *Journal of Economic Geography*, vol. 15, N 1, 2015

11. The (Reinvigorating) role of FDI after the crisis, *Journal of East-West Business*, July 2018
12. UNCTAD, Trade and Development Report, 2015, 2018, 2019